

מורה שסירבה לעטות מסכה בכיתה והתפטרה אינה זכאית לפיצוי

הכותבת: עו"ד קרן זיו*

התובעת, גב' אור שמש, הועסקה בשנת הלימודים הקודמת כמורה בבית ספר יסודי בעיר אילת. לטענתה היא סובלת ממגבלה בריאותית שמקשה עליה באופן משמעותי לעטות מסכה, ולכן היא פטורה מעטיית מסכה. לביסוס הטענה, הציגה התובעת למנהלת בית הספר אישור רפואי בו נכתב שהיא סובלת מאסטמה ויש לה קושי בעטיית מסכה. התובעת טענה כי סולקה מבית הספר, ומשרד החינוך אסר עליה ללמד בתוך בית הספר בניגוד להוראות הדין והפלה אותה לרעה בשל מוגבלותה.

משרד החינוך החליט שהתובעת תלמד מרחוק, תוך מתן אפשרות לעשות זאת מחדר אחר בתוך תחומי בית הספר, וזאת כדי למנוע את הסיכון של היחשפות תלמידים לתובעת כשהיא אינה עוטה מסכה, אף על פי שהתובעת לא הציגה אסמכתה שהיא פטורה מעטיית מסכה.

התובעת הגישה בקשה לבית הדין לעבודה על מנת שיאפשר לה ללמד באופן פרונטלי על פי מערכת השעות שנקבעה לה בתחילת שנת הלימודים, וימנע את הפגיעה בתנאי עבודתה, בהיקף משרתה או במערכת השעות שנקבעה לה.

לטענת התובעת הפגיעה בתנאי עבודתה נגועים בטעמים של הפליה לרעה בשל מוגבלותה הרפואית לעטות מסכה.

בחודש 03/2021, דחה בית הדין לעבודה את בקשתה, וקבע כי, בשים לב לנסיבות העניין, לסיכונים הרחבים הטמונים לתלמידי בית הספר, לצוות החינוך ואף לתובעת עצמה, בשהותה בבית הספר בקרבת תלמידים ללא עטית מסכה, תהא הסיבה אשר תהא ובשים לב לחלופה הראויה שהוצעה לתובעת, תוך מזעור נזקיה, החלטת משרד החינוך סבירה וראויה.

בית הדין לעבודה קבע כי אל מול זכויות התובעת, יש להציב את זכותם לחיים ולבריאות של התלמידים, הוריהם ויתר צוות העובדים בבית הספר, שאף הן זכויות ראשונות במעלה, שאין עוררין על עליונותן וחשיבותן. חובתו של משרד החינוך לדאוג לביטחונם ובריאותם של הבאים לבית הספר ובראש ובראשונה לדאוג לבריאות התלמידים. על משרד החינוך חלה החובה להפחית את הסיכון האפשרי לחשיפת התלמידים להידבקות במחלת הקורונה ולהפחית את הסיכון שבהכנסת התלמידים לבידוד.

בתגובה הגישה התובעת בקשת רשות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה, ובית הדין דחה את בקשתה. טרם ניתן פסק הדין התפטרה התובעת מעבודתה, ולפיכך, התייתר הצורך להכריע בסעדים להם עתרה בתביעתה על פיהם יש לאסור על משרד החינוך לשנות את תנאי עבודתה ועל משרד החינוך להמשיך להעסיק אותה באותם תנאים כפי שנקבעו בתחילת שנת הלימודים הקודמת, ונותר להכריע רק בפיצויים הכספיים להם עתרה התובעת.

כעת, ולאחר שנדונה הסוגייה לעומק במסגרת התיק העיקרי, קבע בית הדין כי אף דין התביעה להידחות. בית הדין שב ופסק כי החלטת מנהלת בית הספר עם הפיקוח של משרד החינוך שהתובעת תלמד בלמידה מרחוק מבלי שתהיה פגיעה במסגרת העסקתה ובזכויותיה הכספיות, היא החלטה נכונה, ראויה וניתנה בסמכות.

אמנם צו בריאות העם אינו דורש הצגת אישור רפואי, אולם אדם שטוען שיש לו פטור מעטיית מסכה צריך להוכיח כי מתקיימות בו הדרישות הקבועות בצו בדבר ההצדקה לפטור מעטיית מסכה. העובדת לא הוכחה שהיא פטורה.

למרות האמור, המעסיקה מצאה פתרון ואפשרה לה להמשיך לעבוד מבלי ששכרה ייפגע בתוך בית הספר כאשר היא מלמדת בכיתה נפרדת באמצעות תקשורת חזותית.

ביחס לחשיבות שבעטיית מסכה פסק בית הדין כי סוגיית התועלת מעטיית מסכה בהפחתת סכנת הידבקות הוכחה על ידי מחקרים של ארגון הבריאות העולמי. מדובר בקביעות של הגורמים הבכירים ביותר בעולם הרפואי ובית הדין אינו רשאי להתעלם מקביעות אלה כאשר עולה שאלה של חובת עטית מסכה.

ביחס לטענת התובעת בנוגע לפגיעה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ו- חוק יסוד: חופש העיסוק, קבע בית הדין כי גם חריות בסיסיות המופיעות בחוקי יסוד אלו ניתנות לעיתים להגבלות לשם השגת מטרות ראויות. במקרה הנדון, השיקולים שחייבים לשקול הם הצורך, ואולי אף החובה, לצמצם את הסכנה לבריאות של תלמידי בית הספר, ובנוסף לצמצם את הסכנה לעובדי בית הספר, והצורך לצמצם את התפשטות המגפה מתוך בית הספר לתושבי אילת ואף לשאר תושבי המדינה. הצורך בשמירה על בריאות ושלווה הפרט וכלל הציבור, הצורך בשמירה על בטחון ובריאות עובדי בית הספר, הצורך במניעת פגיעה כלכלית, נפשית וחינוכית של כל מי שעלול לבוא במגע עם התובעת שאין לדעת אם חלתה, נדבקה בקורונה או מעבירה אותה לאחרים, וביניהם אוכלוסיית ילדים שהם חסרי ישע.

לגישת בית הדין, באיזון שבין תנאי עיסוקה של התובעת לבין החובה להימנע מהדבקה של תלמידי בית הספר, הזכות של התלמידים גוברת. זכויותיו של פרט אחד אינה בהכרח עדיפות על זכויות הפרט של פרטים אחרים. זכותו של תלמיד להגנה על בריאותו אינה פחותה רק מכיוון שיש פרטים רבים כמוהו. אין כאן הגנה על זכויות ציבור בעלמא אלא הגנה על כל פרט, גם אם הוא חלק מציבור.

מנהלת בית הספר, מפקחת בית הספר ומשרד החינוך אחראים לשלומם ובריאותם של התלמידים וחלה עליהם חובה לנקוט בכל האמצעים והצעדים למניעת אפשרות של הידבקות בקורונה.

בית הדין אף דחה את טענת התובעת בדבר הפרה של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות. החוק קובע כי אין להפלות בין עובדים ובלבד שהעובד כשיר לתפקיד, בין היתר, לעניין תנאי העבודה. "תנאי העבודה" בתקופת הקורונה כוללת חובת עטיית מסכה, בוודאי בבית ספר יסודי, ומשרד החינוך ביצע את ההתאמה בעניינה של התובעת כאשר איפשר לה ללמד מחדר נפרד. לפיכך, מדובר בהחלטה סבירה ומתבקשת.

בסיכומי של עניין, דחה בית הדין את התביעה, ופסק כי ההחלטה לפיה התובעת תלמד מרחוק היא החלטה סבירה, ראויה, מתחייבת בנסיבות העניין ונועדה לשמור על בריאות התלמידים ואנשי הצוות.

*עו"ד קרן זיו, היא בעלת משרד, המתמחה בליווי, ייעוץ וייצוג מעסיקים בתחום של דיני העבודה ויחסי העבודה, האישיים והקבוציים.